

Minister Klimatu i Środowiska

DGO-SGO.050.25.2025.KD
4002171.16112179.13018148
Warszawa, 13-10-2025

Dotyczy: odpowiedzi na zapytanie posłanek Marii Małgorzaty Janyskiej, Krystyny Sibińskiej oraz Zofii Czernow (znak: K10ZAP2750).

Temat: możliwości pozyskania środków na usunięcie nielegalnego składowiska odpadów zlokalizowanego na terenie prywatnym, którego właściciel ukrywa się przed organami ścigania.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do zapytania nr K10ZAP2750 posłanek Marii Małgorzaty Janyskiej, Krystyny Sibińskiej oraz Zofii Czernow przekazuję poniższą odpowiedź.

W przepisach obowiązującego prawa można znaleźć wiele wymagań mających na celu ograniczenie procederu nielegalnego porzucania odpadów jak i likwidacji jego skutków. W ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹. zawarte są przepisy wskazujące na sposób usuwania odpadów z miejsc do tego nieprzeznaczonych wraz ze wskazaniem kto jest odpowiedzialny za ich usunięcie i zagospodarowanie.

Jest to art. 26 dotyczący przypadków, gdy posiadacz odpadów nagromadził odpady w miejscu do tego nieprzeznaczonym, tj. bez uzyskanego wcześniej zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów. Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z przepisami ustawy o odpadach do usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania jest obowiązany posiadacz odpadów. Jeśli posiadacz odpadów, który zmagazynował odpady w miejscu do tego nieprzeznaczonym (tj. nielegalnie nagromadził odpady), nie wywiąże się z obowiązku usunięcia tych odpadów - na podstawie art. 26 ustawy o odpadach właściwy miejscowo wójt, burmistrz lub prezydent miasta w drodze decyzji wydawanej z urzędu nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów, z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylenia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami.

Innym przepisem dotyczącym usuwania odpadów jest art. 47 ustawy o odpadach. Są to między innymi przypadki, gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów. Zgodnie z przepisami art. 47 w przypadku gdy posiadacz odpadów posiadający

¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm.

zezwolenie na zbieranie lub przetwarzanie odpadów narusza przepisy ustawy o odpadach lub prowadzi działalność niezgodnie z posiadanym zezwoleniem albo narusza wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, organ ochrony środowiska (tj. właściwy marszałek województwa, starosta lub regionalny dyrektor ochrony środowiska), wszczyna postępowanie w trybie art. 47 ustawy o odpadach, mające na celu cofnięcie wydanej decyzji administracyjnej oraz usunięcie odpadów i skutków prowadzonej działalności przez posiadacza odpadów, któremu cofnięto zezwolenie.

W przypadku braku realizacji decyzji nakładającej obowiązek usunięcia odpadów albo niewykonania obowiązku usunięcia odpadów wynikającego z mocy prawa przez posiadacza odpadów zastosowanie mają przepisy o egzekucji w administracji. W wyniku postępowania egzekucyjnego posiadacz powinien usunąć odpady. Jeżeli zastosowane środki egzekucyjne nie doprowadzą do wykonania obowiązku o charakterze niepieniężnym, właściwy organ ochrony środowiska powinien przeprowadzić wykonanie zastępcze decyzji. Wspomniane wyżej procedury usuwania odpadów mają również zastosowanie w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.

Dodatkowo w przepisach prawa znajduje się również przepis art. 26a ustawy o odpadach, na podstawie którego odpady usuwane są przez właściwe organy administracji. Jest to przepis szczególnie pozwalający organom administracji do podjęcia się usunięcia nielegalnie nagromadzonych odpadów w przypadku, gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest ich niezwłoczne usunięcie.

Niemniej jednak należy podkreślić, że w każdym przypadku to posiadacz odpadów, który nielegalnie nagromadził odpady, powinien zostać obciążony kosztami ich usunięcia zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” wyrażoną w art. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska². W ustawie o odpadach wprowadzono szereg regulacji wskazujących, iż za zagospodarowanie odpadów odpowiada posiadacz odpadów, wraz z poniesieniem wszystkich kosztów w tym zakresie.

Odnosząc się do źródeł finansowania uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Klimatu i Środowiska przeprowadzono prace legislacyjne w celu stworzenia możliwości dla przekazywania organom administracji środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usunięcie nielegalnie nagromadzonych odpadów na podstawie art. 26a ustawy o odpadach. Ich rezultatem jest uchwalona w dniu 21 listopada 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o odpadach oraz ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw³. Wprowadzony do ustawy art. 226b daje podstawę prawną do dnia 31 grudnia 2027 r. do przekazania właściwemu organowi, o którym mowa w art. 26a ust. 2, przekazania środków z budżetu państwa z przeznaczeniem na wykonanie działań, o których mowa w art. 26a ust. 1. W przypadku gdy właściwym organem jest organ jednostki samorządu terytorialnego, kwota dofinansowania może stanowić więcej niż 80 % kosztów wykonania tych działań. Kwota dofinansowania nie może być wyższa niż 99 % kosztów wykonania tych działań.

Jednocześnie na 2025 r. w ustawie budżetowej zostały zabezpieczone środki z rezerwy celowej budżetu państwa w wysokości 200 mln zł na ww. cel. Potencjalni beneficjenci naboru do rezerwy celowej budżetu państwa zostali wyłonieni na podstawie list opracowanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska (WIOŚ), zawierających wyselekcjonowane lokalizacje nielegalnego zdeponowania odpadów, które mogą stanowić zagrożenie dla lokalnej społeczności – w szczególności dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

² Dz.U. z 2025 r. poz. 647, ze zm.

³ Dz.U. 2024 poz. 1834

Ponadto obecnie został ogłoszony nowy program dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Niemniej jednak środki te zostaną skierowane na najpilniejsze projekty tj. do 14 lokalizacji zgłoszonych do wojewodów i ocenionych przez nich wraz z wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska – dla których zabrakło w bieżącym roku środków z rezerwy celowej. W sumie kwota niezbędna do usunięcia odpadów we wszystkich 14 lokalizacjach wynosi ok. 100 mln zł.

Kolejne środki z rezerwy celowej budżetu państwa w zależności od ostatecznego kształtu ustawy budżetowej będą dostępne w 2026 i 2027 r. Ich dystrybucja jest planowana ponownie za pośrednictwem wojewodów z udziałem WIOŚ, analogicznie do roku bieżącego.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów